1.4. СУДОВА ПРАКТИКА

ГРОШОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ, ЯКИЙ ПЕРЕБУВАВ У ПОЛОНІ, ВИПЛАЧЕНЕ ЗАКОННОМУ ПРЕДСТАВНИКУ ЙОГО ДИТИНИ (КОЛИШНІЙ ДРУЖИНІ) ПОНАД РОЗМІР ПРИСУДЖЕНИХ АЛІМЕНТІВ, ПІДЛЯГАЄ СТЯГНЕННЮ ЯК БЕЗПІДСТАВНО НАБУТЕ МАЙНО – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд)

Реферат. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 24 грудня 2025 року у справі № 131/191/25 (провадження № 61-12234св25), ухвалена колегією суддів Першої судової палати, стосується долі грошового забезпечення військовослужбовця, який майже два роки перебував у полоні. З його виплат у встановленому порядку утримувалися аліменти на спільну неповнолітню дитину, яка після розірвання шлюбу проживає з матір'ю (аліменти стягуються з 2019 року в максимальному розмірі), а решту коштів колишня дружина отримувала як законний представник дитини; загальна сума виплат перевищила 2,3 млн грн. Після повернення з полону позивач вимагав стягнути з неї близько 1,45 млн грн як безпідставно набуте майно на підставі ст. 1212 ЦК України. Суд першої інстанції в позові відмовив, оскільки виплати здійснено за наказом командира військової частини, який не скасовано й не оскаржено. Апеляційний суд позов задовольнив: виплата була законною, але після повернення позивача відповідачка зберігала кошти без достатньої правової підстави і не довела їх використання на потреби дитини. Переглядаючи цю постанову, КЦС ВС виходив із ч. 6 ст. 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» у редакції, чинній на час захоплення позивача в полон, і засад справедливості, добросовісності й розумності (ст. 3 ЦК України). Суд наголосив, що обов'язок повернути безпідставно набуте майно не є заходом відповідальності. Законний представник дитини мав право лише на частку грошового забезпечення у вигляді аліментів, а залишок належав військовослужбовцю і мав зберігатися для виплати після звільнення з полону. Одночасне отримання аліментів і залишку грошового забезпечення без підтвердження додаткових витрат на дитину суперечить принципам добросовісності та справедливості й дає підстави для стягнення цих коштів. Висновок має значення для майнових і сімейних спорів за участю військовослужбовців, повернених з полону, та їхніх родин, зокрема для доказування того, як кошти, отримані в інтересах дитини, фактично на неї витрачалися.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний цивільний суд, безпідставно набуте майно, стаття 1212 ЦК України, грошове забезпечення військовослужбовців, полон, аліменти, законний представник дитини, добросовісність, права військовослужбовців.

Pay of a Serviceman Held in Captivity Paid to His Child's Legal Representative (His Former Wife) in Excess of the Awarded Child Support Is Recoverable as Unjustly Acquired Property: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. In its resolution of 24 December 2025 in case No. 131/191/25 (proceedings No. 61-12234sv25), a panel of the First Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court

of Ukraine addressed a claim by a serviceman who had spent almost two years in captivity. During that time child support for the parties' minor child, who lives with the mother and in whose favour maintenance had been recovered at the maximum rate since 2019, was withheld from his military pay, while the remainder was paid to his former wife as the child's legal representative; total payments exceeded UAH 2.3 million. After his release he sought about UAH 1.45 million from her under Article 1212 of the Civil Code of Ukraine. The first-instance court dismissed the claim because the payments were made under an unrevoked order of the unit commander; the appellate court allowed it, finding that, although the payments were lawful, the defendant retained the funds after his return without legal grounds and without proving that they were spent on the child. Reviewing the case, the Supreme Court relied on Article 9(6) of the Law of Ukraine 'On Social and Legal Protection of Servicemen and Members of Their Families', as in force at the time of capture, and on the principles of fairness, good faith and reasonableness in Article 3 of the Civil Code. It held that the duty to return unjustly acquired property is not a form of liability; the legal representative was entitled only to the share of pay awarded as child support, while the balance belonged to the serviceman and had to be preserved until his release. Receiving that balance without proof of additional child-related expenses justifies its recovery. The ruling is relevant to property and family disputes involving servicemembers and their families.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Civil Cassation Court, unjust enrichment, Civil Code of Ukraine, military pay, captivity, child support, legal representative of a child, good faith, servicemembers' rights.

Першоджерело: *Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 24.12.2025 у справі № 131/191/25 (провадження № 61-12234св25).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 19.01.2026.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Hroshove zabezpechennia viiskovosluzhbovtsia, yakyi perebuvav u poloni, vyplachene zakonnomu predstavnyku yoho dytyny (kolyshnii druzhyni) ponad rozmir prysudzhenykh alimentiv, pidliahaie stiahnenniu yak bezpidstavno nabute maino – KTSS VS [Pay of a Serviceman Held in Captivity Paid to His Child's Legal Representative (His Former Wife) in Excess of the Awarded Child Support Is Recoverable as Unjustly Acquired Property: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17284-groshove-zabezpechennya-vijskovosluzhbovcya-yakij-perebuvav-u-poloni-viplachene-zakonnomu-predstavniku-jogo-ditini-kolishnij-druzhini-ponad-rozmir-prisudzhenih-alimentiv-pidlyagaye-styagnennyu-yak-bezpidstavno-nabute-majno-kcs-vs (onovlena versiia vid 19.01.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 24.12.2025 u spravi № 131/191/25 (provadzhennia № 61-12234sv25) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 24.12.2025 in Case No. 131/191/25 (Proceedings No. 61-12234Sv25)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/132931824 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].